

1 (Sem-6/FYUGP) EDU 62 MN/(B)

2026

EDUCATION

(Minor)

Paper : EDU0600604

(Set-B)

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions.*

Answer the questions from *any one* Option.

OPTION—1

Paper : EDU0600604A

(**Educational Statistics and Practical**)

Full Marks : 45

Time : 2 hours

1. Answer the following as directed : $1 \times 5 = 5$

নির্দেশ অনুসৰি তলত দিয়াবোৰৰ উত্তৰ দিয়া :

(a) Write the formula for determining range.

প্ৰসাৰ নিৰ্ণয় কৰা সূত্ৰটো লিখা।

(b) Find the midpoint of the class interval 10-14.

10-14 এই শ্ৰেণী অন্তৰালটোৰ মধ্যমান উলিওৱা।

- (c) The median is the most frequently occurring value in a dataset.

(Write True or False)

মধ্যমা হৈছে কোনো সামগ্ৰী শ্ৰেণীত সঘনাই পুনৰাবৃত্তি হোৱা বাশি।

(সত্য নে অসত্য লিখা)

- (d) The value of perfect negative correlation is _____.

(Fill in the blank)

সম্পূৰ্ণ ঋণাত্মক সহসম্বন্ধৰ মান হৈছে _____।

(খালী ঠাই পূৰ কৰা)

- (e) Normal probability curve is _____ shaped.

(Fill in the blank)

প্ৰসামান্য বক্ৰ _____ আকৃতিৰ।

(খালী ঠাই পূৰ কৰা)

2. Answer any *five* of the following questions :

2×5=10

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যি কোনো পাঁচটাৰ উত্তৰ দিয়া :

- (a) What is statistics?

পৰিসংখ্যাবিজ্ঞান কি ?

- (b) Write two merits of frequency distribution table.

বাবংবাবতা বিভাজন তালিকাৰ দুটা সুবিধা লিখা।

- (c) Compute median from the following ungrouped data :

তলত দিয়া অসমূহিত বাশিসমূহৰ পৰা মধ্যমা নিৰ্ণয় কৰা :

18, 30, 11, 36, 40, 21, 27

- (d) Mention two uses of mean.

গড়ৰ দুটা ব্যৱহাৰ উল্লেখ কৰা।

- (e) What is measures of variability?

বিচ্যুতিৰ পৰিমাণ কি ?

- (f) Write two demerits of range.

প্ৰসাবৰ দুটা দোষ লিখা।

- (g) Write any two uses of histogram.

আয়তচিত্ৰৰ যি কোনো দুটা ব্যৱহাৰ লিখা।

- (h) Write two differences between rank-difference and product-moment correlation.

স্থান-পাৰ্থক্য আৰু গুণফল-মূল্য সহসম্বন্ধৰ মাজৰ দুটা পাৰ্থক্য লিখা।

- (i) What is kurtosis?

কুকুদবৰ্জতা কি ?

(4)

- (j) In a normal distribution, mean (M) = 20 and standard deviation (SD) = 5. Find z-score for the score 30.

কোনো এক স্বাভাৱিক বিতৰণৰ, গড় (M) = 20 আৰু মানক বিচ্যুতি (SD) = 5. বাশি 30 ৰ বাবে z-মানাংক নিৰ্ণয় কৰা।

3. Answer any four of the following questions :

5×4=20

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যি কোনো চাৰিটাৰ উত্তৰ দিয়া :

- (a) Write five needs of statistics in education.

শিক্ষাত পৰিসংখ্যাবিজ্ঞানৰ পাঁচটা প্ৰয়োজনীয়তা লিখা।

- (b) Compute median from the following frequency distribution table :

তলত দিয়া বাৰংবাৰতা বিভাজন তালিকাৰ পৰা মধ্যমা নিৰ্ণয় কৰা :

Class Interval শ্ৰেণী অন্তৰাল	Frequency বাৰংবাৰতা
80-89	4
70-79	6
60-69	7
50-59	12
40-49	10
30-39	6
20-29	5

N = 50

- (c) Calculate average deviation from the following set of scores :

তলৰ বাশি শ্ৰেণীটোৰ পৰা গড় বিচ্যুতি উলিওৱা :

25, 18, 19, 40, 36, 12

- (d) Write five uses of standard deviation.

মানক বিচ্যুতিৰ পাঁচটা ব্যৱহাৰ লিখা।

- (e) Write five advantages of graphical presentation of data.

তথ্যৰ লেখচিত্ৰীয় উপস্থাপনৰ পাঁচটা সুবিধা লিখা।

- (f) Draw a frequency polygon from the following table (Use graph paper) :

তলৰ তালিকাৰ পৰা এটা বাৰংবাৰতা বহুভুজ অংকন কৰা
(লেখ কাগজ ব্যৱহাৰ কৰিবা) :

Class Interval শ্ৰেণী অন্তৰাল	Frequency বাৰংবাৰতা
70-79	2
60-69	4
50-59	8
40-49	10
30-39	6
20-29	4
10-19	4

- (g) Write about the positive correlation and negative correlation with examples.

ধনাত্মক সহসম্বন্ধ আৰু ঋণাত্মক সহসম্বন্ধৰ বিষয়ে উদাহৰণসহ লিখা।

- (h) Find the coefficient of correlation by using rank-difference method from the following two sets of scores :

তলত দিয়া বাৰ্শি শ্ৰেণী দুটাৰ পৰা স্থান-পাৰ্থক্য পদ্ধতিৰ সহায়ত সহসম্বন্ধ গুণাংক নিৰ্ণয় কৰা :

Test-1	30	40	45	22	10	55
Test-2	50	62	58	30	45	60

4. Answer any one of the following questions : 10

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যি কোনো এটাৰ উত্তৰ দিয়া :

- (a) Discuss the nature and functions of statistics. 5+5=10

পৰিসংখ্যাবিজ্ঞানৰ প্ৰকৃতি আৰু কাৰ্য্যবলী আলোচনা কৰা।

- (b) Calculate quartile deviation from the following table :

তলৰ তালিকাৰ পৰা চতুৰ্থক বিচ্যুতি উলিওৱা :

Class Interval শ্ৰেণী অন্তৰাল	Frequency বাৰংবাবতা
75-79	1
70-74	2
65-69	4
60-64	5
55-59	8
50-54	10
45-49	6
40-44	4
35-39	4
30-34	2
25-29	3
20-24	1

$N = 50$

- (c) Determine coefficient of correlation by the product-moment method from the following two sets of scores :

তলত দিয়া বাশি শ্ৰেণী দুটাৰ পৰা গুণফল-মূল্য পদ্ধতিৰে
সহসম্বন্ধ গুণাংক নিৰ্ণয় কৰা :

Test-X	35	39	40	32	31	40	28
Test-Y	69	72	71	60	73	74	64

- (d) What is normal probability curve?

Discuss its properties.

3+7=10

প্ৰসামান্য বক্ৰ কি ? ইয়াৰ ধৰ্মসমূহ আলোচনা কৰা ।

OPTION—2

Paper : EDU0600604B

(Gender Studies)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

1. Answer the following as directed : 1×8=8

তলত দিয়াবোৰৰ নিৰ্দেশানুসৰি উত্তৰ দিয়া :

- (a) What is gender dynamics?

লিংগ গতিশীলতা কি ?

- (b) Write any one characteristic of gender studies.

লিংগ অধ্যয়নৰ যি কোনো এটা বৈশিষ্ট্য লিখা ।

- (c) _____ provides the safe environment for the fertilized egg to develop into a foetus during pregnancy.

(Fill in the blank)

_____ য়ে গৰ্ভাৱস্থাৰ সময়ত নিষিক্ত ডিম্বাণু জাগলৈ বিকশিত হোৱাৰ বাবে নিৰাপদ পৰিৱেশ প্ৰদান কৰে ।

(খালী ঠাই পূৰ কৰা)

- (d) Mention one traditional productive role of men.

পুৰুষৰ এটা পৰম্পৰাগত উৎপাদনশীল ভূমিকা উল্লেখ কৰা ।

- (e) What is gender bias?

লিংগ পক্ষপাতিত্ব কি ?

(f) What is the full form of SDG?

SDGৰ সম্পূৰ্ণ আকাৰটো কি ?

(g) UNICEF monitors and combats female foeticide.

(Write True or False)

UNICEF য়ে কন্যা ভ্ৰূণ হত্যা নিবীক্ষণ আৰু ৰোধ কৰে।

(শুদ্ধ নে অশুদ্ধ লিখা)

(h) Mention any one characteristic of gender equality.

লিংগ সমতাৰ যি কোনো এটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

2. Answer any six of the following questions in brief :

2×6=12

তলত দিয়া প্ৰশ্নবোৰৰ যি কোনো ছয়টাৰ চমু উত্তৰ দিয়া :

(a) Write any two characteristics of femininity.

নাবীত্বৰ যি কোনো দুটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

(b) Write any two differences between sex and gender.

জৈৱিক লিংগ আৰু লিংগৰ মাজৰ যি কোনো দুটা পাৰ্থক্য লিখা।

(c) Write any two differences between gender studies and women's studies.

লিংগ অধ্যয়ন আৰু মহিলা অধ্যয়নৰ মাজৰ যি কোনো দুটা পাৰ্থক্য লিখা।

- (d) Write two provisions of gender equality in your State.

তোমাৰ ৰাজ্যত লিংগ সমতাৰ বাবে থকা দুটা ব্যৱস্থা লিখা।

- (e) Write two cultural roles of feminine.

নাৰীত্বৰ দুটা সাংস্কৃতিক ভূমিকা লিখা।

- (f) Write two objectives of teacher training for gender equality.

লিংগ সমতাৰ বাবে শিক্ষক প্ৰশিক্ষণৰ দুটা উদ্দেশ্য লিখা।

- (g) Write two steps to be taken to remove gender biases from education.

শিক্ষাৰ পৰা লিংগ পক্ষপাতিত্ব দূৰ কৰিব পৰা দুটা পদক্ষেপ লিখা।

- (h) Write any two features of Debdashi system.

দেৱদাসী প্ৰথাৰ যি কোনো দুটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

- (i) Write two objectives of gender equality.

লিংগ সমতাৰ দুটা উদ্দেশ্য লিখা।

- (j) Write two characteristics of gender mainstreaming.

লিংগ মূলসুঁতিৰ দুটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

3. Write short notes on any four of the following : 5×4=20

তলত দিয়াবোৰৰ যি কোনো চাৰিটাৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা :

(a) Relationship between gender and family

লিংগ আৰু পৰিয়ালৰ মাজৰ সম্পৰ্ক

(b) Significance of gender studies

লিংগ অধ্যয়নৰ গুৰুত্ব

(c) Women's movement in post-independent India

স্বাধীনতাৰ পাছত ভাৰতত নাৰী আন্দোলন

(d) Role of religion in achieving gender equality

লিংগ সমতা অৰ্জনত ধৰ্মৰ ভূমিকা

(e) Gender biases in employment

কৰ্ম নিয়োগত লিংগ পক্ষপাতিত্ব

(f) Dowry system

যৌতুক প্ৰথা

(g) Role of mass media to achieve gender equality

লিংগ সমতা অৰ্জনত গণমাধ্যমৰ ভূমিকা

(h) Reproductive role of female

মহিলাৰ প্ৰজননমূলক ভূমিকা

4. Answer any *two* the following questions :

10×2=20

তলত দিয়া প্রশ্নবোৰৰ যি কোনো দুটাৰ উত্তৰ দিয়া :

(a) What is patriarchy? Discuss its characteristics. 2+8=10

পিতৃতত্ত্ব কি ? ইয়াৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰা।

(b) Describe the shared and complementary community role of men and women. 10

পুৰুষ আৰু মহিলাৰ অংশীদাৰী আৰু পৰিপূৰক সম্প্ৰদায়ৰ ভূমिकासমূহ বৰ্ণনা কৰা।

(c) Discuss the importance of gender equality in present-day context. 10

বৰ্তমান সময়ৰ প্ৰেক্ষাপটত লিংগ সমতাৰ গুৰুত্বৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

(d) Discuss the various forms of domestic violence. 10

গাৰ্হস্থ্য হিংসাব বিভিন্ন ধৰণবোৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

(e) Discuss the role of school in achieving gender equality. 10

লিংগ সমতা অৰ্জনত বিদ্যালয়ৰ ভূমিকা আলোচনা কৰা।
